

The Human Rights Advisory Panel

UNMIK Administrative HQ, Building D, 10000 Pristina, Kosovo

ODLUKA

Datum usvajanja: 17. april 2009. godine

Predmet br. 46/08

Gđa Snežana ZDRAVKOVIĆ

protiv

UNMIK-a

Savetodavna komisija za ljudska prava, na svom zasedanju održanom 17. aprila 2009. godine, u prisustvu sledećih članova:

Gdina Mareka NOVICKOG, predsedavajućeg
Gdina Pola LEMENSA
Gđe Snežane BOTUŠAROVE

Gdina Džona Dž. RAJANA, izvršnog službenika

Nakon što je razmotrila iznad pomenutu pritužbu, podnetu shodno članu 1.2 Uredbe UNMIK br. 2006/12 od 23. marta 2006. godine o osnivanju Savetodavne komisije za ljudska prava,

Nakon većanja, odlučila je sledeće:

I. ČINJENICE

1. Prema navodima podnosioca pritužbe, činjenice u ovom predmetu mogu se sažeti na sledeći način:
2. Podnosilac pritužbe je kćerka gdina Tomislava Markovića.
3. Gdin Marković se 24. juna 2000. godine autom vraćao iz Prokuplja u Srbiji. Bio je na putu kući, vozeći ka selu Devet Jugovića (Opština Priština). Putovao je sa svojom komšinicom gđom Julkom Radonjić.

4. Gdin Marković i gđa Radonjić su prošli policijski kontrolni punkt na Merdaru i stigli do kontrolnog punkta KFOR-a na Merdaru. Njihovo vozilo priključilo se konvoju KFOR-a koji je trebalo da ih kroz Kosovo otprati do njihovih kuća.
5. Konvoj KFOR-a pratili su beli kombi i crveni VW golf, koji nisu imali registarske tablice. Gdinu Markoviću je preprečen put i tri muškarca su ga izvukla iz njegovog auta i odvela u beli kombi koji se odvezao. Četvrti čovek je vratio gđu Radonjić natrag na kontrolni punkt KFOR-a na Merdaru, autom gdina Markovića. Ona je izbačena iz auta u blizini tog kontrolnog punkta. Počinioci su uzeli auto gdina Markovića i odvezli se njime. Gđa Radonjić se vratila do kontrolnog punkta KFOR-a i pokušala da im objasni šta se dogodilo. Odveli su je u Podujevo gde je dala izjavu. Nakon toga je prebačena u policijsku stanicu na Vranjevcu, gde je ponovila svoju izjavu.
6. Gđa Marković, supruga gdina Markovića, dobila je informaciju o kidnapovanju svog supruga od ljudi koji su putovali u konvoju. Ona je kidnapovanje i nestanak svog supruga prijavila KFOR-u, UNMIK-u, MKCK-u i svim ostalim relevantnim organima na Kosovu i u Srbiji.
7. Kidnapovanje je prijavljeno UNMIK-u i Kosovskoj policijskoj službi (KPS) i evidentirano u Jedinici za teška krivična dela pod brojem 2000-TE-944.
8. Gđu Marković su mnogo puta ispitivali UNMIK, KFOR i KPS. Izjave su uzete ali njoj nisu dostavljene kopije njenih izjava.
9. Porodica gdina Markovića je dobijala informacije o napretku ostvarenom u istrazi ovog slučaja i o sudbini gdina Markovića u periodu od 24. juna 2000. do februara 2007. godine. Gđa Marković je od KFOR-a i UNMIK-a nekoliko puta tražila informacije o istrazi. Svake sedmice odlazila je u Gračanicu da traži informacije od UNMIK-a o slučaju svog supruga. Podnosilac pritužbe je takođe tražila informacije od Komisije za nestala lica.
10. Nije se znalo gde se nalazi gdn Marković sve do februara 2007. godine kad je Kancelarija UNMIK za nestala lica i sudsku medicinu obavestila podnosioca pritužbe da su posmrtni ostaci njenog oca ekshumirani i identifikovani.
11. Telo gdina Markovića ekshumirano je iz masovne grobnice u Prištini. Prema smrtovnici koju je izdalo Ministarstvo pravde, Kancelarija sudskog veštaka, uzrok smrti je "pucanj u glavu". U potvrdi identiteta koju je izdala Kancelarija za nestala lica i sudsku medicinu navodi se da je telo gdina Markovića pronađeno 17. juna 2003. godine
12. Istraga kidnapovanja i ubistva gdina Markovića još je u toku. Prema informacijama koje je dostavila podnosilac pritužbe, krivična prijava je upućena iz SUP Prištine Okružnom javnom tužilaštvu u Prokuplju u Srbiji. Prema informacijama koje je dostavio SPGS, istraga traje pred Okružnim javnim tužilaštvom u Prištini i u toku je odvojeni postupak u Prokuplju, u Srbiji.
13. Podnosilac pritužbe navodi da je zbog nedostatka informacija o onom što se dogodilo gdinu Markoviću, porodica pretrpela mentalnu patnju i bol, žalost i nesigurnost. Gđa Marković boluje od reaktivnog prolongiranog depresivnog stanja i arterijske hipertenzije od koje se i dalje leči. Podnosiocu pritužbe je dijagnostikovana anksioznost visokog intenziteta (HTA) a njena sestra je takođe pretrpela stres.

14. Potraga za gđinom Markovićem zahteva od porodice značajne moralne i materijalne napore. Prema navodima podnosioca pritužbe, porodica je dobijala različite vrste informacija od privatnih lica u vezi sa mogućom sudbinom gđina Markovića. Podnosilac pritužbe i ostali članovi porodice prijavili su ove informacije UNMIK-u, ali porodica nikada nije bila obaveštena da li je UNMIK preduzeo korake povodom tih dodatnih informacija koje je porodica dostavila.

II. PRITUŽBA

15. Podnosilac pritužbe navodi da je suština u nedostatku odgovarajuće krivične istrage kidnapovanja i ubistva njenog oca. Ona se oslanja na član 2 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).
16. Podnosilac pritužbe još navodi da nedostatak odgovarajuće krivične istrage, propust da se istraže događaji koji su doveli do nestanka gđina Markovića i nedostatak informacija o naporima koji su činile vlasti da pronađu gđina Markovića prouzrokovali mentalnu patnju podnosiocu pritužbe, što predstavlja povredu člana 3 EKLJP.

III. POSTUPAK PRED KOMISIJOM

17. Pritužba je podnesena 13. novembra 2008. godine i istog dana evidentirana.
18. Komisije je slučaj prosledila SPGS-u 9. decembra 2008, dajući mu mogućnost da dostavi komentare u ime UNMIK-a o prihvatljivosti i meritumu shodno članu 11.3. Uredbe UNMIK br. 2006/12 i pravila 30 Poslovnika Komisije.
19. SPGS je odgovorio na zahtev Komisije pismom od 30. decembra 2008. godine.
20. Komisija je po drugi put prosledila predmet SPGS-u 26. januara 2009, dajući mu mogućnost da u ime UNMIK-a dostavi komentare o prihvatljivosti i meritumu pritužbe, posebno u vezi sa navodnom povredom člana 3 EKLJP.
21. SPGS je dostavio svoje dodatne komentare o prihvatljivosti i meritumu u pismu od 12. februara 2009. godine.
22. Na zahtev Komisije, podnosilac pritužbe je dostavila dodatne informacije 6. marta 2009. godine.

IV. ZAKON

23. Pre nego što počne sa razmatranjem suštine predmeta, Komisija mora da odluči da li da prihvati predmet, uzimajući u obzir kriterijume prihvatljivosti utvrđene u članovima 1, 2 i 3 Uredbe UNMIK br. 2006/12.

1. Pravo na život

A. Da li su iscrpna sva raspoloživa sredstva za razmatranje slučaja

24. Član 3.1 Uredbe UNMIK br. 2006/12 propisuje da Komisija može da razmatra predmet tek nakon što utvrdi da su sva ostala raspoloživa sredstva za razmatranje iskorišćena.

25. SPGS je mišljenja da ovaj slučaj na prvi pogled deluje neprihvatljiv. On smatra da nisu iscrpna sva ostala sredstva za razmartanje predmeta, zato što predmet podnosioca pritužbe još uvek čeka na rešenje u Okružnom javnom tužilaštvu u Prištini i u toku je odvojeni postupak u Prokuplju, u Srbiji.
26. Komisija konstatuje da je gđin Marković kidnapovan i da je nestao 24. juna 2000, od kad je prošlo više od 8 godina.
27. Podnosilac pritužbe navodi da je suština u nedostatku odgovarajuće krivične istrage kidnapovanja i ubistva njenog oca.
28. Komisija smatra da primedba SPGS pokreće pitanje delotvornosti krivične istrage koje je tesno povezano sa meritumom pritužbe u delu koji se odnosi na proceduralni aspekt prava na život. Shodno tome, ovo pitanje bi trebalo pripojiti meritumu predmeta (videti, između ostalog, Evropsku sud za ljudska prava /u daljem tekstu: ESLJP/, *Ibragimov i ostali protiv Rusije*, br. 34561/03, presuda od 29. maja 2008, st. 75).

B. Da li je pritužba očigledno neosnovana

29. Član 2 EKLJP, koji garantuje pravo na život, smatra se jednom od najfundamentalnijih odredaba u EKLJP i u sebi sadrži jednu od osnovnih vrednosti demokratskog društva. Komisija je podvrgla navode o kršenju ove odredbe najpažljivijoj proveru (videti ESLJP, *Nachova i ostali protiv Bugarske* [GC], br. 43577/98 i br. 43579/98, presuda od 6. jula 2005, st. 93, EKLJP 2005-VII; ESLJP, *Angelova i Illiev protiv Bugarske*, br. 55523/00, presuda od 26. jula 2007, st. 91).
30. Evropski sud za ljudska prava nalazi da postoji kontinuirano kršenje člana 2 EKLJP kad organi vlasti ne sprovedu delotvornu istragu o sudbini i mestu gde se nalaze nestala lica koja su nestala pod okolnostima opasnim po život (videti kao primer ESLJP, *Kipar protiv Turske* [GC], br. 25781/94, presuda od 10. maja 2001, st. 125-136, EKLJP 2001-IV). Odlaganje činjenja ključnih koraka u istrazi ili nepreduzimanje neophodnih istražnih mera može da predstavlja kršenje člana 2 EKLJP (videti kao primer ESLJP, *Rasayev i Chankayeva protiv Rusije*, 8003/03, presuda od 2. oktobra 2008, st. 71-78).
31. Komisija ističe da proceduralna obaveza iz člana 2 nije ograničena na slučajeve za koje je utvrđeno da je ubistvo prouzrokovao predstavnik države (ESLJP, *Tanrikulu protiv Turske* [GC], br. 23763/94, st. 103, EKLJP 1999-IV; videti i slučaj Savetodavne komisije za ljudska prava, *Canhasi*, br. 04/08, mišljenje od 12. novembra 2008. godine).
32. U svetlu iznad pomenutih načela, Komisija smatra da ovaj aspekt pritužbe pokreće složena činjenična i pravna pitanja koja ne mogu biti rešena u ovoj fazi ispitivanja pritužbe, već zahtevaju ispitivanje merituma. Iz toga sledi da ovaj aspekt pritužbe ne može biti proglašen očigledno neosnovanim u smislu člana 3.3 Uredbe br. 2006/12. Nije utvrđena nijedna druga osnova da on bude proglašen neprihvatljivim.

2. Nečovečno i ponižavajuće postupanje

A. Primedba na pravno tumačenje predmetnih činjenica od strane Komisije

33. SPGS je izneo primedbu u pogledu namere Komisije da ispita slučaj s tačke gledišta člana 3 EKLJP, o čemu je komisija obavestila SPGS-a u svom drugom dopisu. Primedba je formulisana na sledeći način:

Prema Pravilu 26 (e) Poslovnika HRAP, u kojem se ogledaju standardi Evropskog suda za ljudska prava o pravnoj sigurnosti i pravičnosti postupka, pritužba 'mora da sadrži sažet iskaz o navodnim povredama instrumenata pomenutih u članu 1.2. Uredbe br. 2006/12.' Jasno je da sve navodne povrede Evropske konvencije o ljudskim pravima podnosilac prijave mora da navede u vreme podnošenja prijave. Naknadno dodavanje navodnih povreda Evropske konvencije o ljudskim pravima nije predviđeno Uredbom i Poslovníkom, koji jedino dozvoljavaju Komisiji da zatraži 'činjenične informacije i komentare u toku razmatranja pritužbe'.

34. Komisija konstatuje da je izvorna pritužba imala dovoljno činjeničnih podataka i valjan iskaz o navodnim povredama iz člana 3 EKLJP. Komisija naglašava da pravno tumačenje nije obaveza podnosioca pritužbe. Komisija ima nadležnost da preispita okolnosti povodom kojih je podneta pritužba u svetlu različitih instrumenata zaštite ljudskih prava iz člana 1.2 Uredbe UNMIK br. 2006/12. U vršenju ovog zadatka ona je slobodna da činjenicama u predmetu pripiše pravnu odliku koja je različita od one koju je dao podnosilac pritužbe ili da, ukoliko je potrebno, sagleda činjenice na drugačiji način. Osim toga, Komisija mora da uzme u obzir ne samo izvornu pritužbu već i dodatnu dokumentaciju koja joj je dostavljena (videti ESLJP, *K.-H. W. protiv Nemačke* [GC], br. 37201/97, presuda od 22. marta 2001, st. 107, EKLJP 2001-II; ESLJP, *Stankov protiv Bugarske*, br. 68490/01, presuda od 12. jula 2007, st. 47).
35. Iz iznad pomenutih razloga, Komisija smatra da ima nadležnost da ispita pritužbu sa stanovišta člana 3 EKLJP. Ona, dakle, odbacuje primedbu SPGS-a.

B. Da li su iscrpna sva raspoloživa sredstva za razmatranje slučaja

36. Kako je prethodno pomenuto, član 3.1 Uredbe UNMIK br. 2006/12 propisuje da Komisija može da razmatra određeni predmet tek nakon što utvrdi da li su iskorišćena sva raspoloživa sredstva za razmatranje navodnih prekršaja.
37. Podnosilac pritužbe navodi da su nepreduzimanje istrage kidnapovanja i nestanka njenog oca i nedostatak informacija prouzrokovali mentalnu patnju njoj i njenoj porodici.
38. Kad je reč o navodnoj povredi člana 3 EKLJP, SPGS iznosi istu primedbu kao povodom člana 2. U svom izveštaju, SPGS smatra da je slučaj na prvi pogled neprihvatljiv zato što nisu iscrpna sva ostala sredstva za njegovo razmatranje. SPGS se poziva na činjenicu da predmet podnosioca pritužbe još nije rešen pred Okružnim javnim tužilaštvom u Prištini i da je u toku postupak u Prokuplju, u Srbiji.
39. S tim u vezi, Komisija konstatuje, uzimajući u obzir prirodu pritužbe pokrenute na osnovu člana 3 EKLJP, da je pitanje ispunjenosti uslova da svi ostali pravni lekovi budu iscrpeni tesno povezano sa pritužbom u delu koji se odnosi na nečovečno i

ponižavajuće postupanje. Shodno tome, ovo pitanje treba priključiti meritumu predmeta.

C. Da li je pritužba očigledno neosnovana

40. Zabrana nečovečnog i ponižavajućeg postupanja zagarantovana je članom 3 EKLJP.
41. Prema sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava koja se odnosi na nasilan nestanak, bliski srodnici žrtve mogu i sami da budu žrtve postupanja kojim se povređuje član 3. Suština takve povrede uglavnom ne leži u činjenici "nestanka" člana porodice, već je povezana sa reakcijama i stavovima organa vlasti nakon što im situacija bude predočena (videti kao primer ESLJP, *Orhan protiv Turske*, br. 25656/94, presuda od 18. juna 2002, st. 358; ESLJP, *Bazorkina protiv Rusije*, br. 69481/01, presuda od 27. jula 2006, st. 139).
42. U svetlu prethodno iznetih načela, Komisija smatra da ovaj aspekt pritužbe pokreće kompleksna činjenična i pravna pitanja koja ne mogu biti rešena u ovoj fazi ispitivanja pritužbe, već zahtevaju ispitivanje merituma. Iz toga sledi da ovaj aspekt pritužbe ne može biti proglašen očigledno neosnovanim u smislu člana 3.3 Uredbe br. 2006/12. Nije utvrđena nijedna druga osnova da on bude proglašen neprihvatljivim.

IZ OVIH RAZLOGA,

Komisija, jednoglasno,

PROGLAŠAVA PRITUŽBU PRIHVATLJIVOM.

Džon Dž. RAJAN
Izvršni službenik

Marek NOVICKI
Predsedavajući